

Prezenta lucrare conține _____ pagini

**EVALUAREA NAȚIONALĂ PENTRU
ABSOLVENȚII CLASEI a VIII-a**

Anul școlar 2024 – 2025

Limba și literatura romani maternă

Numele:.....
.....
Inițiala prenumelui tatălui:
Prenumele:.....
.....
Școala de proveniență:
.....
Centrul de examen:
Localitatea:
Județul:

Nume și prenume asistent	Semnătura

A	COMISIA DE EVALUARE	NOTA (CIFRE ȘI LITERE)	NUMELE ȘI PRENUMELE PROFESORULUI	SEMNĂTURA
	EVALUATOR I			
	EVALUATOR II			
	EVALUATOR III			
	EVALUATOR IV			
	NOTA FINALĂ			

B	COMISIA DE EVALUARE	NOTA (CIFRE ȘI LITERE)	NUMELE ȘI PRENUMELE PROFESORULUI	SEMNĂTURA
	EVALUATOR I			
	EVALUATOR II			
	EVALUATOR III			
	EVALUATOR IV			
	NOTA FINALĂ			

C	COMISIA DE EVALUARE	NOTA (CIFRE ȘI LITERE)	NUMELE ȘI PRENUMELE PROFESORULUI	SEMNĂTURA
	EVALUATOR I			
	EVALUATOR II			
	EVALUATOR III			
	EVALUATOR IV			
	NOTA FINALĂ			

- Toate subiectele sunt obligatorii.
- Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de două ore.

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

Del pes o tøksto:

E mamăqi daj-kaxni

palal i Noemi Kordovan

Me sem i Alina thaj kamav te vakărav tumenqe palal jekh godăver zivutro. La mamă si la jekh daj-kaxni deše kaxnörrença. Kamavas te khelav man kadale kaxnörränça, tha` i daj kaxni na mukhel man. Kana zav karing lenthe, i kaxni phukhărel pesqe pora, bašel rušli. Te kamavas te „ćorav” laθar jekhe tiknorres – xutelas manthe. E mamăqi kaxni grizisarel zorolas pesqe kaxnörrenθar. Sa o dıves rodel le tiknenqe lače xabena.

Daraθar, nijekh aver kaxni andar i bar na bešel pašal e kaxnörřă kana xan. I mămı phendăs kaj na sas la nijekhvar jekh daj-kaxni kaj te grizisarel pesqe tiknenθar sar kadaja.

Kana kerdöl pes răt, i kaxni astarel e ćokoça e mamăqi fista thaj i mămı zanel so si i vrăma te putarel o udar te aven e kaxnörřă andre te soven. I daj-kaxni zal pašal o bov, kothe kaj i mămı anglekerel lenqe e ratăqo xaben.

And-jekh palomezimëri, me thaj i mămı gelăm k-e niște nămură and-o gav.

– Marinea! akhardăs i mămı le papos. Te na bistres te putares o udar te šaj te avel i kaxni andre! Xatărdăn, Marinea?

– Xatărdem, phenel o păpos sovalo. Sar te bistarav? Źan... na avela khané tumare kaxnăça...

Kana areslăm palpale khere, răte – i kaxni na sas khanikaj. O păpos sovdăs anglal te soven e kaxnă. I ćorri mămı! Na maj dikhlem la te avel kadja rušli. Maj but ćăsură rodăm and-i bar, p-o drom, savorre thanesθe. Ivăθe.

Palal but vrăma gelăm te sovas and-i livni. Xurăvdăm amen and-e sovipnasqe gada, kerdăm amenqe trušul thaj kamlăm te ćhas amen and-o sovthan. Andar jekh, ašundăm niște baša. I mămı vazdăs o parind. Dikhlăm o šero e kaxnăqo.

– Klonk-klonk! kerdăs voj lošali.

– Vaj manθar! mardăs i mămı andar e vasta. Te dikhes kaj garavdăs pes! Godăver kaxnie! Sar šaj uklile e šopnă e kaxnörřă? Na xakărav!

Texarinăθe, i kuć daj-kaxni thaj pesqe deš kaxnörřă bešenas godăver pašal o udar, aźukărindož te uštel i mămı te mukhel len avri.

– Klonk, klonk, klonk, na keren lărma! phenelas voj pesqe tiknorrenqe. Na maj si but! Uštel i mămı... maj si jekh ćira. Maj mukhen la te sovel!

Xramosar o amboldipen ka-o svàko mangipen, dikhindoj o dino tèksto kaθar o jekhto subjèkto.

1. Xramosar, andar o dino dikcionarosqo artikulo, o sènso andar i avutni fràza vaś o alav „palal”:
„Me sem i Alina thaj kamav te vakàrav tumenqe **palal** jekh godàver zivutro...” **2 pùntkură**

palal 1. *prep. despre, după* 2. *adv. în spate, apoi*

2. I Alina vakàrel palal ...
a. jekh godàver zivutro.
b. jekh nasul zivutro.
c. deś lače manuśa.
d. palal jekh nasul daj. **2 pùntkură**

O lačo amboldipen si ka-i grafèma .

3. La mamă sas la jekh daj-kaxni kaj ...
a. sas korkorri.
b. sas la deś kaxnõrră.
c. sas la efa kaxnõrră.
d. sas kali. **2 pùntkură**

O lačo amboldipen si ka-i grafèma .

4. Xramosar p-o telutno than savo si o tìtulo e tekstosqo. Ćaçar tiro amboldipen xramosarindoj duj informàcie andar o dino tèksto. **4 pùntkură**

5. Xramosar „X” palal svàko enùnco kaj te sikaves kana si ćaćes vaj na, dikhindoj e informàcie andar o dino təksto.

6 pùnturǎ

O enùnco	Si ćaćes	Na si ćaces
a. E mamǎqi kaxni na grizisarel pesqe kaxnǒrrenθar.		
b. Nijekh aver kaxni andar i bar na bešel pašal e kaxnǒrrǎ kana xan.		
c. I màmi phendǎs kaj na sas la nijekhvar jekh daj-kaxni kaj te grizisarel pesqe tiknenθar sar kadaja.		
d. I kaxni astarel e ćokoça e mamǎqi fista thaj i màmi žanel so si i vrǎma te putarel o udar te aven e kaxnorrǎ andre te soven.		
e. I daj-kaxni žal pašal o udar, kothe kaj i màmi anglekerel lenqe e ratǎqo xaben.		
f. And-jekh palomezimèri i màmi gelǎs k-e nište nǎmurǎ and-o gav.		

6. Vakǎr, and-e 50–80 alava, **palal tiro kamlo životro!**

6 pùnturǎ

7. O Marku thaj i Daniela vakǎren palal o pućhipen: „Si importànto e dialèkturǎ e rromane ćhibǎqe vaj i khethani rromani ćhib?”

O Marku: *Me phenav so si importànto importante kaj pašal e manušesqo kher te aven vi životre/ animǎlurǎ.*

I Daniela: *Me phenav so si importànto kaj e životre te aven barǎrde nùmaj pašal o kher na and-e apartamènturǎ.*

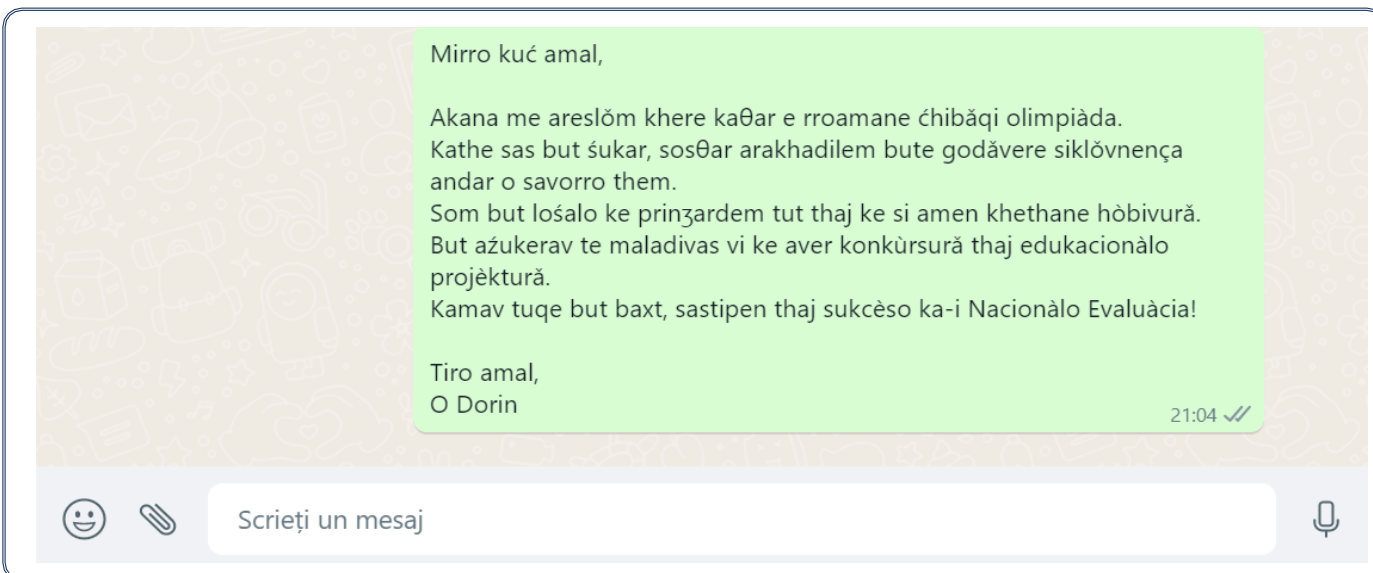
- Xramosar jekh təksto and-e 60 – 100 alava, and-o savo te xramosaras so tu patǎs palal o phenipen le duje ženenqo.

8 pùnturǎ

SUBIECTUL al II-lea

(30 de puncte)

Del pes o tæksto:

Xramosar o amboldipen ka-o svăko mangipen, dikhindoj o dino tæksto kaθar o dujto subijėkto.

1. Si trin silăbe and-o alav ...
 - a. prinżardem.
 - b. konkūrsură.
 - c. amen.
 - d. but.

2 pūnkture

O laćho amboldipen si ka-i grafema

.

2. O alav telal savo si cirdini jekh lînia andar o enûncu: „Kamav tuqe but **baxt...**” si

- a. substantivo/ navni.
- b. pronòmbro/ sarnavni.
- c. vërbo/ kernavni.
- d. adžektivo/ pašnavni.

2 pùntkură

O lačo amboldipen si ka-i grafèma

3. O vërbo telal savo si cirdini jekh lînia andar o enûncu: „Akana me **areslòm** khere” si ka-o mòdo...

- a. indikativo.
- b. konžunktivo.
- c. kondicionàlo.
- d. infinitivo.

2 pùntkură

O lačo amboldipen si ka-i grafèma

4. O David xramosarel palpale jekh mesàžo pesqe amalesqe. Xramosar, maj tele, and-e cúce thana, e trebutne alava palal sar mangel pes and-e parantèze. 4 pùntkură

Kuç mirro amal Dorin,

Som but lošalo sosqe _____ (**prinžarel, o nakhlo vaxt**) tut.

Vi me but _____ (**kamel, o akanutno vaxt**) te dikhas amen haj te maj khelas amen khethanes vi te ašunaš mùzika.

But ažukărav te dikhav _____ (**tu, ka-o kèzo akuzativo**) palem. Ži atùnc d-ašti te maj vakăras k-o telefòno thaj p-o internèto. Vi me kamav tuqe baxtagor ka-i Nacionàlo Evaluàcia.

Bare _____! (**kamipen, ka-o jekhipen, o sociativ-instrumentàlo kèzo**)

Tiro amal,

O David

5. Ker jekh propozìcia and-i savi o alav „internèto” te avel ka-o kèzo nominatìvo. 4 pùntkură

6. Ker jekh fràza andar duj propozìcie and-i savi e predikàtură te aven e vèbură „areslòm” thaj „gelòm”. **4 pùntură**

7. O telutno tèksto si lino palal o internèto. Anda lesθe si vortografiaqe thaj puntuaciaqe doša. Lačhar o tèksto, xramosarindoj les lačhes pa-o telutno than. **4 pùntură**

And-o kadala berś, i nacionàlo olimpiàda e rromane čhibăqi inkerdöm pes and-i fòros Kluz-Napoka. Kathe line kotor 72 siklövno andar 30 žudècură.

8. Ker jekh tèksto, andar 40–70 alava, and-o savo te sikaves „**sosθar si importànto te avel amen amala thaj te das duma lenčar?**” **8 pùntură**

Del pes o təksto:

E kheresqe zivutre

palal o Jonel Kordovan

Kana somas maj tikno,
Plačalas *man`o rikono*,
Khelavas man vi e mucaça
Zorale bare lošaça.

I mùca si amalikani,
Godăver thaj but *xarani*.
O zukel si maj zoralo,
E manușesqe but pakivalo.

I parni thaj thuli guruvni
Si but lači *thudali*.
Te vakăras pal` i kaxni,
Voj si bari *anrali*.

O šukar grast si butărno,
O *balo-i* thulo thaj *masalo*.
Savorre kheresqe zivutre
Si amenqe trebutne.

Drabar i poezia thaj arakh o amboldipen ka-e pučhimata:

- Palal so vakărel pes and-i poezia?
- Save si le životrenqe karakteristike?
- Sosθar barăren e manuša le životren?
- Savi rig andar i poezia ćajlöl tut maj but? Sosθar?

Ker jekh xramosaripen, andar 150 alava, palal i tēma „O životro – o maj lačo amal le manușesqo?”, dikhindoj i poezia dini maj opre thaj e amboldimata ka-e oprutne pučhimata.

Kana keres tiro xramosaripen:

- vakăresa palal sar si e živutre andar i poezia;
- sikavesa sar barăren pen e živutre;
- xramosaresa sosθar si importànto te barăras le životren;
- xramosaresa aver informàcie save si lekh phandlipen le životrenča.

4 pùntură
6 pùntură
6 pùntură
4 pùntură

Nòta!

O pùntură vaš o xramosaripen avena dine vaš:

- o ander/ o koncinuto le xramosaripnasqo – **20 pùntură**;
- sar si organizisarde thaj prezentisarde e godă – **4 pùntură** (o organizisaripen e godănqo – 2 pùntură; sar si prezentisarde e godă – 2 pùntură);
- e xramosaripnasqi redaktàcia – **6 pùntură** (vaš e vortografiaqe règule – 3 pùntură; vaš e puntuaciaqe règule – 2 pùntură; vaš o šukar xramosaripen – 1 pùnto).

(O tēksto kajθar O jekhto subijēkto sas lino andar o lil „E dajaqi rromani čhib vi literatūra vaš i trinto klāsa, București, Editura Sigma, 2020, p. 62 thaj kajθar O dujto subijēkto sas xramosarde kajθar e autōrurā kaj kerde o subijēkto; e dictionarosqo artikulo sas adaptisardo andar o *Dicționar rrom-roman*, Gheorghe Sarău, București, Editura Sigma, 2006, p. 145; o tēsکو kajθar O trinto subijēkto sas lino andar o lil E dajaqi rromani čhib vi literatūra vaš i trinto klāsa, București, Editura Sigma, 2020, p. 58)